

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ПРИЛОЖЕНИЕ

КЪМ ЗАПОВЕД № РД 09-1868 / 22.12.2004 Г.

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

за придобиване трета степен на професионална квалификация

СПЕЦИАЛНОСТ :1472 . ТЕАТРАЛЕН, КИНО И ТЕЛЕВИЗИОНЕН ДЕКОР

ПРОФЕСИОНАЛНА ОБЛАСТ: 14. ИЗКУСТВА

ПРОФИЛ : 03. ХУДОЖЕСТВЕНО СЦЕНИЧНО ОСВЕТЛЕНИЕ

София, 2004 година

I. ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Изпитната програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и практика за придобиване трета степен на професионална квалификация по специалност **Театрален, кино и телевизионен декор**, профил **Художествено сценично осветление**. Разработена е на основа на ЗНП, ЗПОО, ЗСООМ, нормативните документи за придобиване на професионална квалификация.

II. ЦЕЛ НА ОБУЧЕНИЕТО

Основната цел на обучението по специалността **Театрален, кино и телевизионен декор**, профил **Художествено сценично осветление** е формирането на професионални умения, знания и навици и професионално - личностни качества, гарантиращи качествено упражняване на професията и успешна реализация на обучаваните по придобитата специалност.

III. ПРОФЕСИОНАЛНИ КОМПЕТЕНЦИИ

За постигане на основната цел на обучението учениците трябва да притежават професионалните компетенции, съгласно табл. №1.

Табл. №1

№	ПРОФЕСИОНАЛНИ КОМПЕТЕНЦИИ	УЧЕБНИ ПРЕДМЕТИ							Основна тежест в крайното оценяване %
		1	2	3	4	5	6	7	
1	Знае и прилага методите за получаването и моделирането на светлината и звука.	xxx	xxx	xx					16
2	Обяснява устройство то на светлинните и звукови източници, осветителните тела, осветителните и озвучителни уредби, техните качества и характеристики.		xxx	xxx					12
3	Знае и прилага техниката и технологията за избор и работа с осветителна, озвучителна		xxxx	xxx					14

	и звукозаписна апаратура, с цел реализиране статични и динамични светлинни и звукови образци и картини.								
4	Знае и може да проектира отделни статични и динамични светлинни художествени картини и художествено осветление на цялостен спектакъл или обект /интериор и екстериор/.	xxx	xx	x	x	xxx			20
5	Извлича и анализира информация от сценографски скици и проекти, от литературни произведения, от произведения на изкуството, от фотоси, списания и др., и ги синтезира в проект.	xx			xxx	xxx			16
6.	Притежава умения за управление на бизнеса						xxxx	xx	12
7.	Знае и прилага основните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.		x					xxxx	10
	Тежест на учебния предмет в %	16	26	18	8	12	8	12	100%

Легенда към табл.№1 :

- 1.Художествено осветление
- 2.Осветителна техника
- 3.Озвучителна техника
- 4.История на изобразителното изкуство
- 5.Общохудожествени предмети: Живопис и Рисуване
- 6.Икономически предмети: Мениджмънт и Предпремачество
- 7.Здравословни и безопасни условия на труд

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ И КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Табл.№2

№	Учебен предмет/учебно съдържание/	Критерии за оценяване
1.	<p>ХУДОЖЕСТВЕНО ОСВЕТЛЕНИЕ</p> <p>Светлина и сцена.Светлината като материя. Видове светлина. Светлинни петна, затъмнени места и сенки. Специфика на сценичното или игрово пространство в театър, опера, куклен театър, телевизионно студио и кино павилион. Обзавеждане на сценичното пространство. Разчитане на грундрис. Композиция от модули в сценична среда. Цветно осветление. Зрителна илюзия при художественото осветление. Изисквания към сценичната светлина.Осветяване на елементи от сценичното пространство. Витрина, изложбена зала, телевизионно студио-пространство. Светлинното оформление като елемент на сценографията. Проектиране на художествено осветление. Светлина и музика. Изисквания към актьорската светлина. Принципи при осветяване на костюма. Особенности при осветяване на актьорски грим. Запознаване с принципите на проектиране и реализиране на сценографския проект. Разработване на проект за осветяване на картина, студио, кино павилион, пиеса, ревю или концерт.</p>	<p>-Знае теорията на светлината и звука и възпроизвежда методите за получаване и моделирането им.</p> <p>-Знае да проектира и разработва отделни статични и динамични светлинни художествени картини и художествено осветление за цялостен спектакъл или обект /интериор и екстериор/.</p> <p>- Знае и прилага работата в екип.</p> <p>-Владее общохудожествената и театрална култура.</p>
2.	<p>ОСВЕТИТЕЛНА ТЕХНИКА</p> <p>Основни понятия и закони на светлотехниката . Светлинни измервания. Основи на геометрична оптика. Цвят. Светлинни източници. Осветителни уредби- сценични, в телевизионно студио, в киностудио, фотостудио, хотели, ресторанти, музеи и изложбени зали, магазини, открити архитектурни и художествени обекти ,рекламни уредби. Управление на ел.уредби за художествено осветление. Монтаж и експлоатация на осветителните уредби за художествено осветление. Техника на безопасност при монтаж и експлоатация на осветителните уредби за художествено осветление. Общи и специфични изисквания.</p>	<p>- Знае теорията на светлината и методи за получаването им.</p> <p>- Знае и обяснява устройството на светлинните и звукови източници, осветителните тела, осветителните и озвучителни уредби, техните качества и характеристики.</p> <p>- Знае техниката и технологията за избор и работа с осветителната и озвучителната апаратура, с цел да реализиране статични и динамични светлинни и звукови образи и картини.</p> <p>- Знае правилата за безопасност на труда при работа с ел.уредби за художествено осветление.</p>
3.	<p>ОЗВУЧИТЕЛНА ТЕХНИКА</p> <p>Характеристика и основни качества на звуковата вълна.</p>	<p>- Знае теорията на звука и методите за получаването и</p>

	<p>История и устройство на звукозаписните системи. Пространствена акустика. Прости и сложни звукови картини. Системи за пространствено звучене. Цифрова обработка на звука. Театрална фонограма. Монтаж, презапис, миксиране на звука. Изготвяне на фонограма. Видове микрофони. Смесителен пулт, еквалайзер, крайни усилватели. Подредба на сцена при озвучаване на отрито и закрити помещения. Тонколони и монитори. Използване на компютърни програми при смесването на различни музикални ефекти.</p>	<p>моделирането им.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знае устройството на звуковите източници и озвучителните уредби, техните качества и характеристики. - Знае техниката и разработва технологията за избор и работа с озвучителна/ звукозаписна апаратура ,с цел реализиране звукови образци и картини. - Знае правилата за безопасност на труда при работа с озвучителна апаратура.
4.	<p>ИСТОРИЯ НА ИЗКУСТВОТО И АРХИТЕКТУРАТА Изкуството на първобитно-общинния строй в света и по българските земи. Изкуството в древен Египет. Изкуството на Двуречието. Изкуството на египетския свят. Изкуството на Елинизма. Антично изкуство по българските земи. Изкуството на Рим. Византийско изкуство в България. Романско изкуство. Готическо изкуство. Ренесансът в Италия. Северен Ренесанс-Нидерландия. Изкуството на Италия. Фландрия, Холандия, Испания, Франция и Англия през 18в. Изкуството на Българското възраждане. Романизмът в западноевропейското изкуство през 19в. Реализмът в европейската живопис през 19в. Модернистични движения.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Познава материалната култура и знае стиловете в изкуството. - Знае художествената и театрална култура.
5.	<p>ОБЩОХУДОЖЕСТВЕНИ ПРЕДМЕТИ Живопис Рисуване Натюрмор.т Гипсов орнамент и гипсов детайл от класическа гипсова глава. Гипсова маска с битови предмети и драперии. Гипсова глава- класическа. Глава по натура. Глава по натура с раменен пояс. Човешка полуфигура с театрален костюм и аксесоар. Композиция от няколко фигури в интериор.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Знае и използва пособия и материали в темперната техника и при рисунката. -Обяснява основните принципи на композиция, конструкция, пропорции и особености на човешката фигура. -Използва основните закони на линейната и въздушна перспектива. -Възпроизвежда термините в живописа, цветната хармония, гама топли и студени цветове.
6.	<p>ИКОНОМИЧЕСКИ ПРЕДМЕТИ Организация на бизнеса Мениджмънт</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Избира организационна форма на бизнеса. -Управлява човешки ресурси

	<p>Умения за работа в екип Предприемачество Комуникации Иновации.</p>	<p>-Подбира, формира и работи в екип. Преценява предприемаческите рискове. -Комуникира ефективно. -Прилага иновации в бизнеса.</p>
7.	<p>ЗДРАВΟΣЛОВНИ И БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ТРУД Начини и средства за защита и ограничаване на вредните производствени фактори. Правила и мерки за безопасен и хигиенен труд. Норми за осветеност на работното място. Електробезопасност. Изисквания за пожарна безопасност и работа с противопожарни уреди и съоръжения .</p>	<p>-Познава международните и национални организации по безопасност на труда. -Прилага изискванията на инструктажа по безопасност, хигиена на труда и пожарна безопасност. -Преценява рисковете на работната среда. -Преценява и предприема превантивни мерки с цел защита на живота, здравето и работоспособността на работещите.</p>
8.	<p>УЧЕБНА И ПРОИЗВОДСТВЕНА ПРАКТИКА Работа по конкретна постановка- театър, опера, балет и куклен театър. Моделиране на осветителни и озвучителни картини. Изработване на осветителна партитура за спектакъл или телевизионно предаване. Работа с осветителна апаратура и осветителен пулт. Присъствие на осветителни репетиции, проследяване и вземане на участие в телевизионно предаване.</p>	<p>- Изпълнява конкретни художествени картини и обекти. -Умее да работи с осветителна и озвучителна техника и осветителен пулт. -Спазва изискванията за техника за безопасност, хигиена на труда и пожарна безопасност. -Умее да работи в екип.</p>

IV.ОРГАНИЗАЦИЯ И СЪДЪРЖАНИЕ НА ДЪРЖАВНИТЕ ИЗПИТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

1. Държавните изпити за придобиване трета степен на професионална квалификация са:

- **изпит по теория на професията;**
- **изпит по практика на професията.**

2. Държавните изпити за придобиване трета степен на професионална квалификация са задължителни, независимо от формата на обучение.

3. До държавни изпити за придобиване трета степен на професионална квалификация учениците се допускат след подаване на заявление в определените от министъра на образованието и науката срокове.

4. Държавният изпит по теория на професията е писмена разработка по изпитна тема.

5. Обучаваните по една и съща професия и специалност в едно училище полагат държавния изпит по теория върху една и съща изпитна тема.

6. Държавният изпит по практика на професията е изпълнение на индивидуално практическо задание и се провежда по график на училището.

7. Държавните изпити за придобиване трета степен на професионална квалификация по теория и практика на професията се провеждат върху учебното съдържание, предвидено в учебните програми за пълния курс на обучение.

8. До държавни изпити за придобиване трета степен на професионална квалификация се допускат ученици, които успешно са завършили класа, за който е предвидено полагането им.

9. До държавни изпити за придобиване трета степен на професионална квалификация учениците се допускат с документ за самоличност.

ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА

1. Изпитните теми за държавния изпит по теория на професията са разработени в съответствие с компетенциите за достигане трета степен на професионална квалификация по професията.
2. Изпитните теми за държавния изпит по теория на професията се определят с тази изпитна програма.
3. Всяка изпитна тема е с комплексен характер и включва учебно съдържание от различни учебни предмети, както и критерии за оценяване.
4. Изпитните билети включват изпитна тема, дидактически материали (при необходимост) и критерии за оценяването. Всеки изпитен билет съдържа една изпитна тема.
5. В деня на изпита в запечатани пликосе се представят всички изпитни билети, като се изтегля един от тях за всички ученици, обучавани по професията, специалността. Останалите пликосе се отварят за доказателство, че са представени всички изпитни теми.
6. Продължителността на изпита по теория на професията е 4 астрономически часа.

7. Не се допуска учениците да си подсказват, да преписват и да си пречат.

ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА

1. Държавният изпит по практика на професията се състои в изработване на изделие или извършване на определена работа в съответствие с компетенциите за достигане трета степен на професионална квалификация по професията.
2. Видът на изделието или характерът на работата се възлагат чрез индивидуално практическо задание, което ученикът изтегля в деня, определен за начало на изпита.
3. Индивидуалните практически задания се подготвят от комисия, определена със заповед на директора, като се съобразяват с конкретните условия за провеждане на изпита и се утвърждават от директора на училището.
4. Всяко индивидуално практическо задание включва и критерии за оценяване на дейностите, предвидени в него. Критериите в индивидуалните практически задания се съобразяват с единните национални критерии в изпитната програма.
5. Времето и мястото за провеждане на държавния изпит по практика на професията се определя по график, утвърден от директора на училището.
6. Държавният изпит по практика на професията е с продължителност до 3 дни по 6 астрономически часа.
7. В определеното в графика време и място за провеждане на държавния изпит по практика на професията учениците се явяват с работно облекло съобразно изискванията на професията.

V. СЪДЪРЖАНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА

Изпитните теми са определени с изпитната програма, те са комплексни и включват учебно съдържание от няколко учебни предмета, като се базират на професионалните компетенции и знанията, представени в горните таблици.

Табл.№3

№ по ред	КОМПЛЕКСНА ТЕМА. ТЕМАТИЧЕН ПЛАН	ИЗПИТНА ТЕМА И КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ	Макс. брой точки
I.	СЦЕНИЧНО ХУДОЖЕСТВЕНО ОСВЕТЛЕНИЕ		
1.		Сценично художествено осветление на театрална постановка	
	1.Проектиране на художествено сценично осветление- принципи. Светлинното оформление като елемент на сценографията. Изисквания към актьорската светлина. Принципи при осветяване на актьорски грим. Светлинни петна. Влияние на епохата и художествените стилове. 2.Избор на осветителни тела и светлинни източници /подход и технология на избора/. 3.Грундрис и партитура на осветлението /съставяне/. 4.Музикално /звуково/ оформление на спектакъл - театрална фонограма, монтаж, презапис, миксиране на звука. Подредба на сцена при озвучаване на закрити помещения. 5.Схема и оразмеряване на ел.уредба за художествено осветление /избор на проводници и предпазители и основни параметри на осветителната апаратура/.	-Прилага принципите при съставяне на светлинни картини. -Описва изискванията при избора на осветителни тела и източници. -Знае принципите и средствата за осветление и звук. -Съставя грундрис и партитура на осветлението и звука. - Знае теоретичната основа на стопанската дейност, знае изискванията за организацията на работа в екип, познава основите на ръководната дейност. -Знае основните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.	15 15 10 10 5 5
2.		Сценично художествено осветление на куклена постановка	
		-Прилага принципите при съставяне на светлинни картини. -Описва изискванията при избора на осветителни тела и източници. - Знае принципите и средствата за осветление и звук. -Съставя грундрис и партитура на осветлението и звука. - Знае теоретичната основа на стопанската дейност; знае изискванията за организация на работа в екип; познава основите на ръководната	15 15 10 10 5

		дейност. -Знае основните изисквания за ЗБУТ.	5
3.		Сценично художествено осветление на оперен спектакъл	
		-Прилага принципите при съставяне на светлинни картини.	15
		-Описва изискванията при избора на осветителни тела и източници.	15
		- Знае принципите и средствата за осветление и звук.	10
		-Съставя грундрис и партитура на осветлението и звука.	10
		- Знае теоретичната основа на стопанската дейност, знае изискванията за организация на работа в екип, познава основите на ръководната дейност.	5
		-Знае основните изисквания за ЗБУТ.	5
4.		Сценично художествено осветление на балетен спектакъл	
		-Прилага принципите при съставяне на светлинни картини.	15
		-Описва изискванията при избора на осветителни тела и източници.	15
		- Знае принципите и средствата за осветление и звук.	10
		-Съставя грундрис и партитура на осветлението и звука.	10
		- Знае теоретичната основа на стопанската дейност, знае изискванията за работа в екип, познава основите на ръководната дейност	5
		-Знае основните изисквания за ЗБУТ.	5
1.5		Сценично художествено осветление на модно ревю	
		-Прилага принципите при съставяне на светлинни картини.	15
		-Описва изискванията при избора на осветителни тела и източници.	15
		-Познава принципите и средствата за осветление и звук.	10
		-Съставя грундрис и партитура на осветлението	10

		и звука. - Знае теоретичната основа на стопанската дейност, знае изискванията за работа в екип, познава основите на ръководната дейност - Знае основните изисквания за ЗБУТ.	5 5
6.		Сценично художествено осветление на концерт	
		-Разработва подходите при изграждане на светлинните картини.	15
		-Дефинира изискванията при избора на светлинни източници и осветителни тела.	15
		- Знае принципите и средствата за осветление и звук.	10
		-Изработва грундрис и партитура на осветлението и звука.	10
		- Знае основите на стопанската дейност, знае изискванията за работа в екип, познава основите на ръководната дейност.	5
		- Знае основните изисквания за ЗБУТ.	5
II.	СТУДИЙНО ХУДОЖЕСТВЕНО ОСВЕТЛЕНИЕ		
1.		Художествено осветление на телевизионно студио	
	1.Проектиране на студийно художествено осветление-принципи, особености.	-Дефинира принципите при съставяне на светлинни художествени картини.	15
	2.Избор на осветителни тела и светлинни източници /подход и технология на избора/. Избор на мястото за монтаж.	-Описва основните изисквания при избора на осветителни тела и светлинни източници.	15
	3.Музикално и звуково оформление на студийни светлинни картини. Използване на компютърни програми при смесването на различни музикални ефекти.	-Формулира принципите и средствата за звуково и музикално оформление на светлинните картини.	10
	4.Схема и оразмеряване на ел.уредба за художествено осветление /избор на проводници и предпазители и основни параметри на осветителната апаратура/.	-Съставя грундрис и партитура на звука. - Знае основите на стопанската дейност, знае изискванията за работа в екип, познава основите на ръководната дейност.	10 5
		-Знае основните изисквания за ЗБУТ.	5
2.		Художествено осветление на кинопавилион	

		-Прилага принципите при съставяне на светлинни картини.	15
		-Описва изискванията при избора на осветителни тела и източници.	15
		-Познава принципите и средства за осветление и звук.	10
		-Съставя грундрис и партитура на осветлението и звука.	10
		- Знае основите на стопанската дейност; знае изискванията за работа в екип; познава основите на ръководната дейност.	5
		-Знае основните изисквания за ЗБУТ.	5

3.		Художествено осветление на фотостудио	
		-Разработва принципите при съставяне на светлинни художествени картини.	15
		-Описва основните изисквания при избора на осветителни тела и светлинни източници.	15
		-Формулира принципите и средствата за звуково и музикално оформление на светлинните картини.	10
		-Съставя грундрис и партитура на звука.	10
		- Знае основите на стопанската дейност; знае изискванията за работа в екип; познава основите на ръководната дейност;	5
		-Знае основните изисквания за ЗБУТ.	5

III.	ИНТЕРИОРНО ХУДОЖЕСТВЕНО ОСВЕТЛЕНИЕ		
-------------	---	--	--

1.		Художествено осветление в изложбена зала	
	1.Принципи за проектиране на светлинни картини при интериорното художествено осветление.Светлинни илюзии.	-Обяснява принципите при съставяне на светлинни картини.	15
	2.Примерна светлинна картина от интериора.	-Описва изискванията при избора на осветителни тела и източници.	15
	3.Принципи и технология при избора на светлинни източници и осветителни тела за интериорно художествено осветление.	- Знае принципите и средствата за осветление и звук.	10
	4.Музикално(звуково) оформление на избрана светлинна картина	-Съставя грундрис и партитура на осветлението и звука.	10
		- Знае основите на стопанската дейност;знае изискванията за работа в екип; познава основите	5

	(избор на подходяща озвучителна техника). 5.Схема и оразмеряване на ел.уредба(избор на проводници и предпазители и основни параметри на осветителната апаратура).	на ръководната дейност. -Знае основните изисквания за ЗБУТ.	5
2.		Художествено осветление в музей	
		-Разработва принципите при съставяне на светлинни художествени картини.	15
		-Описва основните изисквания при избора на осветителни тела и светлинни източници.	15
		-Формулира принципите и средствата за звуково и музикално оформление на светлинните картини.	10
		-Съставя грундрис и партитура на звука.	10
		- Знае основите на стопанската дейност; знае изискванията за работа в екип; познава основите на ръководната дейност.	5
		-Знае основните изисквания за ЗБУТ.	5
3.		Художествено осветление в хотел	
		-Знае принципите при съставяне на светлинни художествени картини.	15
		- Знае основните изисквания при избора на осветителни тела и светлинни източници.	15
		-Формулира принципите и средствата за звуково и музикално оформление на светлинните картини.	10
		-Съставя грундрис и партитура на звука.	10
		- Знае основите на стопанската дейност;знае изискванията за работа в екип; познава основите на ръководната дейност.	5
		-Знае основните изисквания за ЗБУТ.	5
4.		Художествено осветление в ресторант	
		-Обяснява принципите при съставяне на светлинни картини.	15
		-Описва изискванията при избора на осветителни тела и източници.	15
		-Познава принципите и средствата за осветление и звук.	10
		-Съставя грундрис и партитура на осветлението и звука.	10

		- Знае основите на стопанската дейност, знае изискванията за работа в екип, познава основите на ръководната дейност. -Знае основните изисквания за ЗБУТ.	5 5
5.		Художествено осветление в магазин	
		-Знае принципите при съставяне на светлинни художествени картини.	15
		- Знае основните изисквания при избора на осветителни тела и светлинни източници.	15
		-Формулира принципите и средствата за звуково и музикално оформление на светлинните картини.	10
		-Съставя грундрис и партитура на звука.	10
		- Знае основите на стопанската дейност, знае изискванията за работа в екип, познава основите на ръководната дейност.	5
		-Знае основните изисквания за ЗБУТ.	5
IV.	ЕКСТЕРИОРНО ХУДОЖЕСТВЕНО ОСВЕТЛЕНИЕ		
1.	1.Принципи за проектиране на светлинни картини при екстериорното художествено осветление. Видове картини. 2.Проектиране на подходяща примерна светлинна картина от обект по избор. 3.Принципи и технология на избора на светлинни източници и осветителна апаратура. 4.Музикално (звуково) оформление на избраната светлинна картина. Подредба на сцена при осветяване на открито. 5.Схема и оразмеряване на ел.уредба за художествено осветление /избор на проводници и предпазители и основни параметри на осветителната апаратура.	Художествено осветление на фасади и архитектурни обекти	
		-Разбира принципите при изграждане на светлинни картини.	15
		-Дефинира основните изисквания при избора на осветителни тела и светлинни източници за различни видове художествени осветления .	15
		-Посочва принципите и средствата за звуково-музикално оформление на светлинни картини	10
		-Съставя грундрис и партитура на осветлението и звука.	10
		Познава основите на стопанската дейност, знае изискванията за работа в екип, познава основите на ръководната дейност.	5
		-Знае основните изисквания за ЗБУТ.	5
2.		Художествено осветление на зелени площи	

		-Знае принципите при съставяне на светлинни художествени картини.	15
		- Знае основните изисквания при избора на осветителни тела и светлинни източници.	15
		-Формулира принципите и средствата за звуково и музикално оформление на светлинните картини.	10
		-Съставя грундрис и партитура на звука.	10
		- Знае основите на стопанската дейност, знае изискванията за работа в екип, познава основите на ръководната дейност.	5
		-Знае основните изисквания за ЗБУТ.	5
3.		Художествено осветление на водни площи	
		-Разбира принципите при изграждане на светлинни картини.	15
		-Дефинира основните изисквания при избора на осветителни тела и светлинни източници за различни видове художествени осветления .	15
		- Знае принципите и средствата за звуково-музикално оформление на светлинни картини	10
		-Съставя грундрис и партитура на осветлението и звука.	10
		- Знае основите на стопанската дейност,знае изискванията за работа в екип,познава основите на ръководната дейност.	5
		-Знае основните изисквания за ЗБУТ.	5
4.		Художествено осветление на паметници	
		-Знае принципите при съставяне на светлинни художествени картини.	15
		- Знае основните изисквания при избора на осветителни тела и светлинни източници.	15
		-Формулира принципите и средствата за звуково и музикално оформление на светлинните картини.	10
		-Съставя грундрис и партитура на звука.	10
		- Знае основите на стопанската дейност, знае изискванията за работа в екип,познава основите на ръководната дейност.	5
		-Знае основните изисквания за ЗБУТ.	5
5.		Рекламно художествено осветление	

		-Разбира принципите при изграждане на светлинни картини.	15
		-Дефинира основните изисквания при избора на осветителни тела и светлинни източници за различни видове художествени осветления .	15
		-Посочва принципите и средствата за звуково-музикално оформление на светлинни картини.	10
		-Съставя грундрис и партитура на осветлението и звука.	10
		- Знае основите на стопанската дейност, знае изискванията за работа в екип,познава основите на ръководната дейност.	5
		-Знае основните изисквания за ЗБУТ.	5
6.		Художествено осветление на външен снимачен терен	
		-Знае принципите при съставяне на светлинни художествени картини.	15
		-Познава основните изисквания при избора на осветителни тела и светлинни източници.	15
		-Формулира принципите и средствата за звуково и музикално оформление на светлинните картини.	10
		-Съставя грундрис и партитура на звука.	10
		- Знае основите на стопанската дейност, знае изискванията за работа в екип,познава основите на ръководната дейност.	5
		-Знае основните изисквания за ЗБУТ.	5

ЛИТЕРАТУРА:

- Алпатов,М.,История на изкуството.Български художник.1981
Димитров,Д.,История на изкуството. Просвета. 1999
Гомбрих,Е., Изкуството и неговата история.Български художник.1992
Григоров,Т., Учебник по перспектива.Просвета.1998
Художник и театър.Советский художник.1975
Петров,Л.Електроматериалознание и електрически инсталации с проектиране за техникуми. 1998
Градинарова, А.,П.Василева. Електрически инсталации, мрежи и урудби за техникуми и СПТУ. 1994
Наръчник по осветителна техника.1997
Арх.Папагалов,Г. Архитектурно-художествени проблеми при изкуствено осветяване на екстериора.1973
Маринова.,Художествено осветление.1984

Рашев, Ем., Светлината в практиката на филмовия и телевизионния оператор. Ателие.2002

Миленкова, Ат., Здравословни и безопасни условия на труд.Нови знания.2001

VI. СЪДЪРЖАНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА

Държавният изпит по практика на професията се състои в изпълнение от учениците на индивидуално практическо задание на основата на професионалните компетенции за придобиване трета степен на професионална квалификация. Индивидуалните практически задания се разработват от комисия, назначена със заповед на директора и се утвърждават от него.

В деня на изпита всеки ученик изтегля индивидуално практическо задание, включващо конкретна задача за изпълнение и критерии за оценяването ѝ .

Критериите за оценяване на всяко индивидуално практическо задание се разработват с помощта на единни национални критерии, заложи в изпитната програма.

НАЦИОНАЛНИ КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ИНДИВИДУАЛНИТЕ ПРАКТИЧЕСКИ ЗАДАНИЯ

№	КРИТЕРИИ	ПОКАЗАТЕЛИ	Брой точки
1.	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	Прилага правилата за базопасен труд на всеки етап от изпълнение на заданието.	Да
2.	Изработване на техническа документация: -проект; -разчет на необходимите материали; -работна скица, чертеж; -разработва технологичен план за последователността и целесъобразността на етапите на работа.	Принципно изпълнение на проекта.Вярно изработена ел.схема, грундрис и спецификация.	10
3.	Изработване на изделие/ детайл по предварително зададени параметри.		45
3.1.	Ефективна организация на работното място.	Подреденост на инструменти и материали, осигуряваща удобство и точно спазване на технологията. Целесъобразна употреба на материалите. Работа с равномерен темп за определено време.	5

3.2.	Спазване изискванията на правилниците ,наредбите и предписанията.	Спазва изискванията на правилниците и наредбите, свързани с изпитното задание /материали, инструменти и лични предпазни средства/.	5
3.3.	Правилен подбор на материали, инструменти, електротехнически изделия,съобразен с конкретното задание.	Преценява типа и вида на необходимите материали, инструменти и уреди, съобразно изпитното задание. Правилен подбор по количествени и качествени показатели.	5
3.4.	Спазване на технологичната последователност на операциите според изпитното задание.	Самостоятелно определя технологичната последователност на операциите.	10
3.5.	Качествено изпълнение на изпитното задание.	Съответствие на крайното изделие със зададените художествени и технически параметри.Изпълнение на задачата в поставения срок.	10
3.6.	Самоконтрол и самопроверка на изпълнението на изпитното задание.	Контрол на техническите показатели - текущ и на крайното изделие. Оценка на резултатите и вземане на решение и отстраняване на грешките. Оптимален разчет на времето за изпълнение на изпитното задание.	10
4.	Защита на изработения проект и на изработеното изделие или детайл.	-Демонстрация на готовото изделие, съответстваща на художествените му цели и приложимостта му в определен вид сценично изкуство. -Логичност и стилова издържаност на аргументацията.	5
		Общо:	60

ПРИМЕРНИ ТЕМИ ЗА ИНДИВИДУАЛНИ ПРАКТИЧЕСКИ ЗАДАНИЯ

Тема №1.Изработване прототип на нестандартно осветително тяло/ маска, луна и др./

№	КРИТЕРИИ	ПОКАЗАТЕЛИ	Бр.т.
1.	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	Прилага правилата за базопасен труд на всеки етап от изпълнението на заданието.	Да
2.	Изработване на техническа документация: -проект за изработване прототип на нестандартно осветително тяло/ маска, луна и др./	Принципно изпълнение на проекта. Вярно изработена ел.схема, грундрис и спецификация.	10

	-разчет на необходимите материали; -работна скица, чертеж; -разработва технологичен план за последователността и целесъобразността на етапите на работа.		
3.	Изработване на изделие/ детайл прототип на нестандартно осветително тяло/ маска, луна и др./.		45
3.1.	Ефективна организация на работното място.	Подреденост на инструменти и материали, осигуряваща удобство и точно спазване на технологията. Целесъобразна употреба на материалите. Работа с равномерен темп за определено време.	5
3.2.	Спазване изискванията на правилниците , наредбите и предписанията.	Спазва изискванията на правилниците и наредбите свързани с изпитното задание /материали, инструменти и лични предпазни средства/.	5
3.3.	Правилен подбор на материали, инструменти, електротехнически изделия, съобразен с конкретното задание.	Преценява типа и вида на материалите, инструментите и уредите, необходими за изпълнение на изпитното задание. Правелен подбор по количествени и качествени показатели.	5
3.4.	Спазване на технологичната последователност на операциите според изпитното задание.	Самостоятелно определя технологичната последователност на операциите.	10
3.5.	Качествено изпълнение на изпитното задание.	Съответствие на прототип на нестандартно осветително тяло със зададените художествени и технически параметри. Изпълнение на задачата в поставения срок.	10
3.6.	Самоконтрол и самопроверка на изпълнението на изпитното задание.	Контрол на техническите показатели - текущ и на крайното изделие. Оценка на резултатите и вземане на решение и отстраняване на грешките. Оптимален разчет на времето за изпълнение на изпитното задание.	10
4.	Защита на изработения проект и на изработеното изделие или детайл.	Демонстрация на прототип на нестандартно осветително тяло съответстваща на художествените му цели и приложимостта му в	5

		определен вид сценично изкуство. Логичност и стилова издържаност на аргументацията.	
		Общо:	60

Тема №2.Изработване на светилник за сцена по изготвения проект.

№	КРИТЕРИИ	ПОКАЗАТЕЛИ	Бр.т.
1.	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	Прилага правилата за базопасен труд на всеки етап от изпълнението на заданието.	Да
2.	Изработване на техническа документация: -проект на светилник за сцена по изготвения проект; -разчет на необходимите материали; -работна скица, чертеж; -разработва технологичен план за последователността и целесъобразността на етапите на работа.	Принципно изпълнение на проекта. Вярно изработена ел.схема, грундрис и спецификация.	10
3.	Изработване на светилник за сцена по изготвения проект по предварително зададени параметри.		45
3.1.	Ефективна организация на работното място.	Подреденост на инструменти и материали, осигуряваща удобство и точно спазване на технологията. Целесъобразна употреба на материалите. Работа с равномерен темп за определено време.	5
3.2.	Спазване изискванията на правилниците , наредбите и предписанията.	Спазва изискванията на правилниците и наредбите свързани с изпитното задание /материали, инструменти и лични предпазни средства/.	5
3.3.	Правилен подбор на материали, инструменти, електротехнически изделия,съобразен с конкретното задание.	Преценява типа и вида на материалите, инструментите и уредите, необходими за изпълнение на изпитното задание. Правилен подбор по количествени и качествени показатели.	5
3.4.	Спазване технологичната последователност на операциите според изпитното задание.	Самостоятелно определя технологичната последователност на операциите.	10
3.5.	Качествено изпълнение на изпитното задание.	Съответствие на светилника за сцена по изготвения проект със зададените художествени и	10

		технически параметри. Изпълнение на задачата в поставения срок.	
3.6.	Самоконтрол и самопроверка на изпълнението на изпитното задание.	Контрол на техническите показатели - текущ и на крайното изделие. Оценка на резултатите и вземане на решение и отстраняване на грешките. Оптимален разчет на времето за изпълнение на изпитното задание.	10
4.	Защита на изработения проект и на изработеното изделие или детайл.	-Демонстрация на светилник за сцена по изготвения проект, съответстваща на художествените му цели и приложимостта му в определен вид сценично изкуство. -Логичност и стилова издържаност на аргументацията.	5
		Общо:	60

VII.СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ДЪРЖАВНИТЕ ИЗПИТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

1. Системата за оценяване на държавните изпити за придобиване на професионална квалификация е точкова. Максималният брой точки за оценяване на всяка изпитна тема и на всяко индивидуално практическо задание е 60 .

2. Оценяването на всяка изпитна тема се извършва по критериите към нея, определени в изпитната програма.

3. Оценяването на всяко индивидуално практическо задание се извършва по критериите, изписани в него, които са конкретизирани в съответствие с единните национални критерии, определени в изпитната програма.

4. Всеки член на съответната изпитна комисия преглежда и оценява разработените изпитни теми, преглежда и оценява индивидуалните практически задания и изслушва защитата им (ако това е предвидено в изпитната програма).

5. На всяка изпитна тема се поставя рецензия, под която се подписват всички членове на комисията.

6. Цифровите оценки от държавните изпити по теория и практика на професията с точност до 0,01 се изчисляват по формулата

$$\text{ЦИФРОВА ОЦЕНКА} = 0,1 \times \text{РЕАЛЕН БРОЙ ТОЧКИ}$$

7. Цифровите оценки се вписват в протоколите за резултатите от държавния изпит по теория на професията и от държавния изпит по практика на професията.

8. Оценяваните могат да се запознаят с рецензията от писмената си работа и с резултатите от оценяването на практическото си задание.

9. Оценките от държавните изпити по теория и практика на професията са окончателни.

Авторски колектив:

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ЗА СЦЕНИЧНИ КАДРИ – гр. Пловдив

1. Емилия Цанева Арабаджиева
2. Димитър Сашов Къркеланов
3. Денка ИвановаИванова
4. Красимира Спасова Стефанова
5. Станила Иванова Ковачева-Воденичарова